

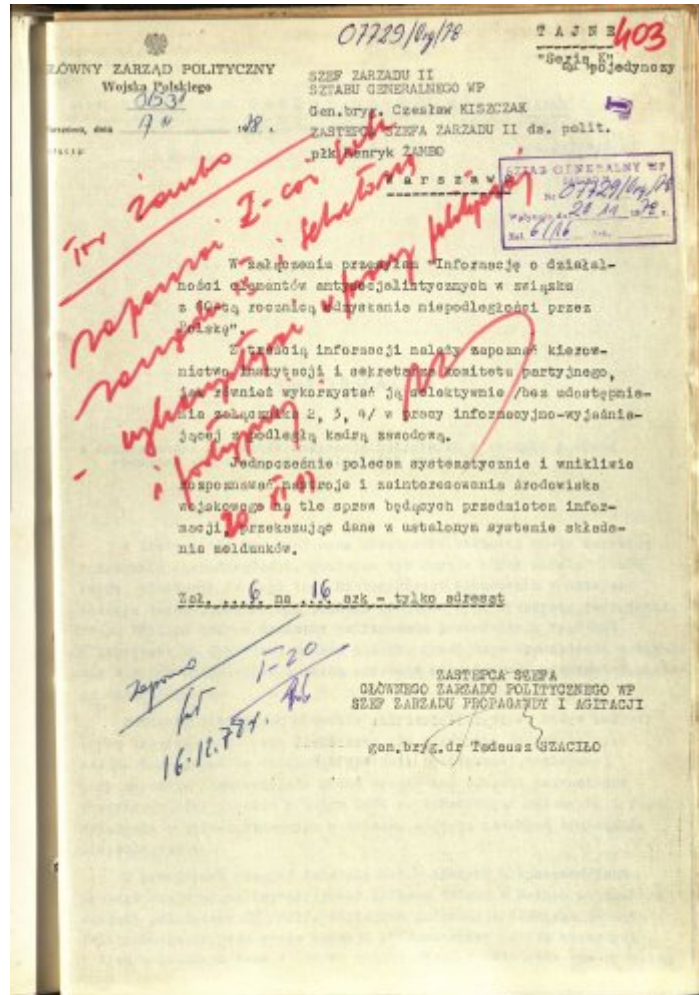
Moja Niepodległa

<https://mojaniepodlegla.pl/mn/11-xi-w-dokumentach-aip/dokumenty-archiwalne-z-2/dokumenty/6772,Pismo-szeffa-Zarzadu-Propagandy-i-Agitacji-GZP-WP-gen-T-Szacilo-z-dn-17-XI-1978-r.html>
2022-05-26, 23:46

Pismo szefa Zarządu Propagandy i Agitacji GZP WP gen. T. Szaciło z dn. 17 XI 1978 r. do szefa Zarządu II SG WP gen. Cz. Kiszczaka dot. działalności wrogich elementów antysocjalistycznych w związku z 60. rocznicą odzyskania przez Polskę niepodległości, IPN BU 2602/12569, s. 403-414.

Wymienione osoby: gen. Czesław Kiszczak, płk Henryk Żambo, gen. Tadeusz Szaciło, Edward Gierek, L. Moczulski, A. Czuma, W. Ziemiński, bp Miziołek, bp Modzelewski, bp Dąbrowski, ks. Figlewicz, gen. Boruta-Spiechowicz, bp Groblicki, sygnatariusze Odezwy do Narodu Polskiego z dn. 11 XI 1978 r.; Wymienione miejscowości: Warszawa, Kraków, Poznań, Gdańsk, Łódź; Dokumenty dostępne również w wersji .pdf na dole strony.

Pismo przewodnie

Informacja Głównego Zarządu Politycznego WP o działalności elementów antysocjalistycznych w związku z 60. rocznicą odzyskania niepodległości przez Polskę

404

№ _____ Warszawa, dnia _____ 19... r.

INFORMACJA

o działalności elementów antysewojalistycznych w związku z 60-tą rocznicą odzyskania niepodległości przez Polskę

W listopadzie br. kraj nasz uroczysto obchodził 60-tą rocznicę odzyskania niepodległości. Obchodem tym Partia nasza nadała wysoką rangę, szczególnie do wagi tego historycznego wydarzenia w dziejach naszego narodu. Centralnym punktem obchodów było uroczyste posiedzenie Sejmu PRL, na którym doniosłe politycznie przesłanie wygłosił I Sekretarz KC PZPR Tow. Edward GIEREK. Treść tego wystąpienia spotkała się z dużym odzewem i pełną aprobatą zdecydowanej większości naszego społeczeństwa.

Znalazły się jednak elementy antysewojalistyczne, które podjęły próbę wykorzystania tego Jubileuszu dla własnych, prowokacyjnych celów. Taką praktykę działania dywersji politycznej, wspieranej wyrytycznie i materialnie przez wrogie nam ośrodki zagraniczne przewidziano jeszcze w lutym 1978 r. opracowując założenia i plany działania w sferach zbrojnych w związku z 60-tą rocznicą odzyskania niepodległości.

O przejawach wrogiej działalności w różnych miejscowościach naszego kraju sygnalizowały przed kilkoma dniami w swoich meldunkach zarządy polityczne OW /RSR/. Niniejsza informacja Głównego Zarządu Politycznego WP jest swego rodzaju podsumowaniem danych zawartych w tych meldunkach oraz w innych materiałach. Przedstawia ona przebieg

i ocenę prowokacyjnej działalności organizowanej w dniach 10-12 listopada br. przez tzw. Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela /ROPCzIO/ oraz Komitety Solidarności Społecznej - KOR.

- I. 1. W okresie obchodów 60-lecia szczególnie aktywną działalność rozwijają elementy związane z tzw. Ruchem Obrony Praw Człowieka i Obywatela. Założonym celem ich działania jest :
- nadanie antysocjalistycznego charakteru obchodom 60-lecia odzyskania niepodległości przez przeniesienie głównych akcentów na dzień 11 listopada i popularyzowanie ugrupowań burżuazyjnych jako wyłącznych twórców odbudowy państwowości Polski /załącznik nr 1/;
 - mocniejsze niż dotąd manifestowanie swej obecności w życiu społeczno-politycznym kraju;
 - stworzenie, poprzez organizowanie manifestacji, wieców i pochodów, swoistego precedensu dla kolejnego etapu eskalacji działań antysocjalistycznych.

II. Przebieg wydarzeń z dn. 10-12 listopada wskazuje, że elementem antysocjalistycznym tylko częściowo udało się zrealizować zaplanowane przedsięwzięcia. Oto przebieg tych wydarzeń :

1. W Warszawie

- W dniu 10 bm. o godz. 18.00 w kościele św. Aleksandra /Plac Trzech Krzyży/ odbyło się nabożeństwo poświęcone 60 rocznicy niepodległości oraz wstawianiu tablicy ku czci J. Piłsudskiego. Obecni byli m.in. L. MOCZULSKI, A. CZUMA, W. SIEMBIŃSKI. Kazanie wygłosił : bp MIZIOŁEK i miejscowy ksiądz. Pod koniec uroczystości w kruchcie kościoła udzielano rozdawać antypaństwowe ulatki.
- W godzinach popołudniowych 11 bm. w kościele św. Jacka odbyło się nabożeństwo dla uczczenia pamięci komendantów głównych AK: gen. A. BOWECKIEGO i gen. L. OKULICKIEGO, połączone z odsłonięciem tablicy pamiątkowej. Przed rozpoczęciem nabożeństwa rozdano białe-czerwone opaski z emblematem orła w koronie oraz napisem AK. Grupa dziewcząt ubrana była w stroje "Szarych Szeregów".

W wystąpieniach z okazji odsłonięcia tablic szczególnie eksponowano oddziały AK ze wschodnich terenów, które przesyłały do podziemia należące z szkodą ludową. Wystąpienia zawierały akcenty antysocjalistyczne i antyrządzieckie. W nabożeństwie uczestniczyło około 4000 osób. Po jego zakończeniu około 100-tu osobowa grupa udała się z kwiatami do Grobu Nieznanego Żołnierza.

- 11 bm. o godz. 18.00 w Katedrze Wawerskiej odbyło się uroczyste nabożeństwo celebrowane przez bp. MOJŻEWSKIEGO. Kazanie wygłosił bp. DĄBROWSKI. Około godz. 20.00 część uczestników nabożeństwa /ocenia się na 2.000 osób/ przemarszowała z flagą narodową do Placu Zwycięstwa i słożyła wieńce na Grobie Nieznanego Żołnierza. Przemarsowi i składaniu wieńców towarzyszyło śpiewanie hymnu państwowego, "Roty" i "Wawerszanki" oraz pieśni religijnych m.in. "Bóg, coś Polskę ...". Podczas składania wieńców wznoszone były prowokacyjne okrzyki, m.in.: "Żądamy prawdy o Katyniu", "Chwała ofiarom Katynia", "Cześć ofiarom bezpieki", "Niech żyją leśne orły", "Żądamy prawdy w prasie, radio i telewizji", "Żądamy wolności", "Nie ma chleba bez wolności", "Niech żyje polonia radsiecka", "Pomordowana na Syberii w 1939-1941 r. - cześć", "Niech żyje ROPCzIO" itp. Około godz. 21.00 zebrani rozeszli się. Obecni byli przedstawiciele wszystkich grup antysocjalistycznych /KSS-KOR, ROPCzIO, SKS, a także środowisko byłej AK i byłych legionistów/. Przed Katedrą rozdzielono około 500 egz. broszury KSS-ROR "W 60-tą rocznicę".

2. W Krakowie

- W dniu 11 bm. o godz. 9.00 w Katedrze na Wawelu odbyła się msza z udziałem około 1.500 osób. W kazaniu ks. K.FIGLISZKA szczególnie eksponowana była postać J. Piłsudskiego. Po nabożeństwie część osób udała się do krypty Piłsudskiego, gdzie przemówienie wygłosił gen. BORUTA-SPIECHOWICZ, podkreślając zasługi Piłsudskiego dla niepodległości Polski. Stwierdził też, że wysłał do Jana Pawła II depeszę z wyrazami wierności "starej wiary" oraz gotowości do wspierania go nie tylko

modlitwą, śle i siłą, cytując przy tym jedną z wypowiedzi Piłsudskiego. Przed katedrą rozprowadzane były odpłatnie zdjęcia J. Piłsudskiego i biało-czerwone kokardki z datami 11.11.1918 - 11.11.1978 r. Z inicjatywy SKS około 50 osób udano się do Grobu Nieznanego Żołnierza, gdzie złożono wiązanki kwiatów i odśpiewano hymn państwowy oraz pieśń "Boże coś Polekę ...". Przemars i pobyt przed Grobem Nieznanego Żołnierza odbyły się spokojnie i nie wzbudziły większego zainteresowania.

- O godz. 9.15 w Kościele Mariackim odbyła się msza celebrowana przez bp. GROBLICKIEGO, po której grupa około 150 osób udała się pod Grób Nieznanego Żołnierza niosąc biało-czerwoną flagę oraz śpiewając pieśni religijne i Rotę. Ogółem przy Grobie Nieznanego Żołnierza zgromadziło się około 300 osób /wśród nich znaleźli się sympatycy SKS/, które odśpiewały "Boże coś Polekę ...", hymn państwowy i "Warszawiankę".

3. W Poznaniu

- W dniu 11 bm. w większości kościołów w godzinach wieczornych odbyły się nabożeństwa, w których uczestniczyło od 50 do 150 wiernych, a w kościele Dominikanów o godz. 16.30 na mszy zamówionej przez środowisko AK zgromadziło się 60 osób. Mieszkańcy Poznania z okazji 60-lecia wywiesili kilkanaście flag narodowych. Ukazały się też na terenie miasta 4 plakaty z ortem w koronie na czerwonym tle i żądaczem z datami 1918-1978.

4. W Gdańsku

- W dniu 11 bm. o godz. 18.00 w Kościele Mariackim odbyła się msza, wśród których byli przedstawiciele zorganizowanych elementów antysocjalistycznych z tego terenu. Po nabożeństwie około 250 osób udano się pod pomnik Jana III Sobieskiego, gdzie rozwinięto flagę państwową oraz odśpiewano hymn państwowy i "Rotę"; w jednym z kościołów w Gdyni odprawiono w tym samym

czasie mszy z udziałem 250 osób, zaś w Sopocie - przy udziale tylko 10 osób.

5. W Łodzi

- W dniu 12 bm. w kościele katedralnym odbyło się nabożeństwo po którym grupa kilkudziesięciu osób udała się pod Grób Nieznanego Żołnierza, gdzie złożono wieńiec z szarfą "ROPCzIO" oraz odśpiewano hymn państwowy.

III. Scharakteryzowane wyżej wydarzenia są jaskrawym przykładem reakcyjności elementów opozycyjnych. Organizowane przez nie próby demonstracji ulicznych są wyrazem nieswobodnej walki z socjalizmem. Znajduje to m.in. wyraz w tzw. "Odezwie do narodu polskiego" nawiązującej do rozkazu dowódcy AK z 1945 r., który wzywa do walki "o pełną niepodległość" /zał.nr 3 i 4/. Dokument ten jest wymowną ilustracją ówczesnej polityki Komendy Głównej AK skierowanej przeciwko państwu ludowemu. Obnaża on jednocześnie spotykane niekiedy jeszcze próby wybielania proscaryjnego i antyludowego w swej istocie kierownictwa AK.

- W omawianych wydarzeniach eksponowano rolę katolicyzmu w Polsce, podjęto próby nawiązania do tradycji i sentymentów legionowo-skowskich, negowano rolę Rewolucji Październikowej dla odzyskania niepodległości w 1918 r., a przygotowane nielegalnie materiały propagandowe i wystąpienia ustne zawierały wyraźnie antyradzieckie treści.
- Wydarzenia 10-12 listopada świadczą o nadużyciu swobód religijnych przez elementy antysocjalistyczne do działalności antypaństwowej. Punktem wyjścia wrogich manifestacji było same nabożeństwo kościelne, chociaż hierarchia kościelna nie naruszyła zasad obowiązujących w stosunkach państwo - kościół. Przebieg wydarzeń wskazuje jednocześnie na próby zespolenia w antysocjalistycznym działaniu zdecydowanie wrogich środowisk powiatko-legionowych z elementami wywodzącymi się z prawicowego nurtu AK.

- Należy liczyć się z podjęciem przez elementy antysocjalistyczne w kraju i odrodki dywersji na Zachodzie kampanii propagandowej, w której w sposób tendencyjny i wyolbrzymiony eksponowany będzie przebieg omawianych wydarzeń, a manifestacje w miejscach publicznych będą prezentowane jako rzekomo masowe wystąpienia przeciwko ustrojowi i państwu socjalistycznemu.
- Próba nadania omawianym zamierzeniom szerszego charakteru /przez ich reklamowanie m.in. w akcji ulotkowej i sędziach RWE/ nie przyniosła rezultatów. W wyniku należytego rozeznania sytuacji, jak również dzięki dobrej postawie aktywistów partyjnego Wareszwy i innych miast oraz wojska, a także na skutek sprawnego funkcjonowania organów MSW i WSW, działalność ta została w pełni sfinalizowana.

GŁÓWNY ZARZĄD POLITYCZNY
WOJSKA POLSKIEGO

INWENTARZ
02248/16

Załącznik nr 1: Informacja o genezie i historii obchodów Dnia 11 Listopada

INFORMACJA

o genezie i historii obchodów Dnia 11 Listopada

Biorąc pod uwagę pojawiające się w pewnych kręgach społecznych /zwłaszcza katolickich/ tendencje do wiązania rocznicy niepodległości z dniem 11 listopada zebrano garść informacji nt. historycznego zaplecza tej daty oraz jej losów w II Rzeczypospolitej.

Inicjatywa obchodów Dnia 11 Listopada jako daty zakończenia I wojny światowej /podpisanie zawieszenia broni w Compiègne/ podjęta została przez Konferencję Wersalską i Ligę Narodów.

W Polsce po raz pierwszy z inicjatywy endecji elementy obchodów tego dnia wystąpiły w roku 1919 /konkurencyjną datą był 10 lutego na pamiątkę otwarcia Sejmu Ustawodawczego/.

W następnych latach, aczkolwiek nie było w tej sprawie ustawy sejmowej, ani dekretu Prezydenta RP utrwalił się zwyczaj świętowania dnia 11 listopada jako dnia niepodległości. Oczywiście endecy i obóz belwederski wiązali z tą datą inne treści. Akcentowano powrót Piłsudskiego z Magdeburga /faktycznie powrócił on 10.XI./, przekazanie mu władzy nad wojskiem przez Radę Regencyjną /co istotnie miało miejsce 11.XI. podczas gdy pełnię władzy Rada Regencyjna przekazała mu 14.XI./, lub też uwolnienie Warszawy spod władzy okupanta niemieckiego /w rzeczywistości rozbrajanie Niemców w Warszawie miało miejsce w dniach 9-11.XI./.

W latach 20-tych zalecano w okólnikach aby dzień 11 listopada był dniem wolnym od nauki szkolnej, natomiast przypominano, że jest to dzień pracy i obchody niepodległości powinny odbywać się po pracy.

W roku 1928 minister Spraw Zagranicznych wydał okólnik zalecający polskim placówkom dyplomatycznym i konsularnym obchody dnia 11 listopada jako dnia niepodległości. Podobny akcent znalazł się w ustawie o nadawaniu Medalu 10-lecia.

Sprawa została sformalizowana dopiero w roku 1937. 23 kwietnia tego roku Sejm podjął ustawę "O święcie niepodległości" /Dz.Ust.35 z 1937, poz. 255/. Art. 1 tej ustawy brzmi: "Dzień 11 listopada jako rocznica odzyskania przez naród Polski niepodległego bytu państwowego i jako dzień po wesołe czasy związany z wielkim imieniem Józefa Piłsudskiego zwycięskiego wodza narodu w walkach o wolność ojszany jest uroczystym świętem niepodległości".

Art. 2 ustala, że dzień ten jest wolny od pracy. Pozostałe artykuły noszą charakter formalny.

Było to w zasadzie pierwsze formalne usankcjonowanie obchodu i dzień 11 listopada był świętem państwowym. W uzasadnieniu do projektu ustawy, rozpatrywanego na posiedzeniu Rady Ministrów w dniu 28.III.1937 r. znalazło się sformułowanie: "Od lat kilkunastu ustalili się w Polsce zwyczaj uroczystego obchodu dnia 11 listopada".

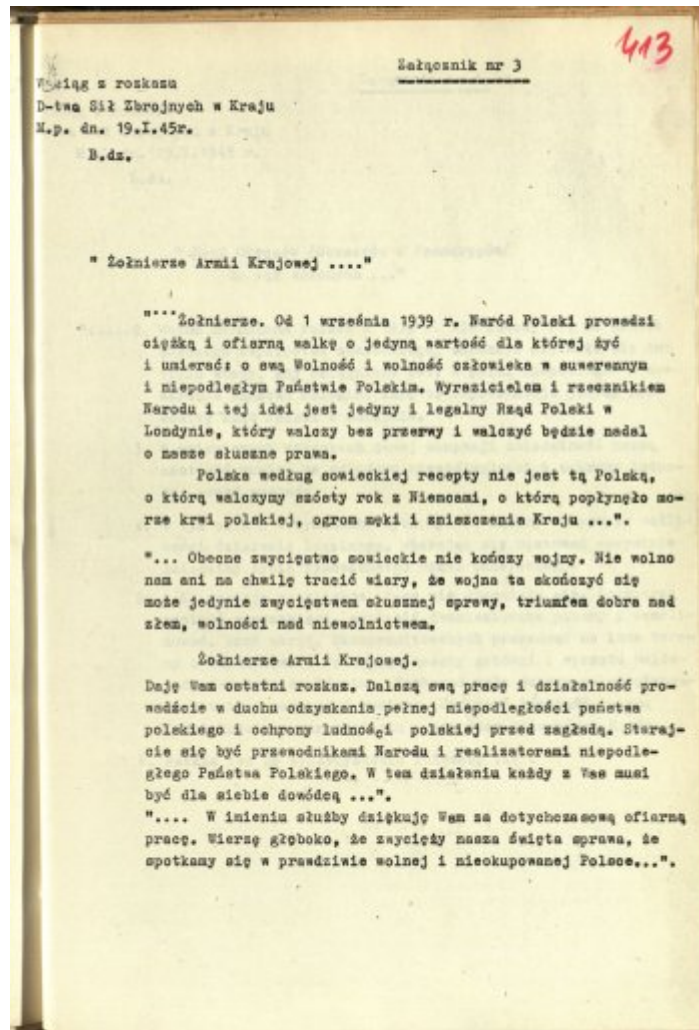
Przed rokiem 1937 najpoważniejszą aktem państwowym dotyczącym dnia 11 listopada było zarządzenie Prezesa Rady Ministrów z 6.XI.1929 oznajmiające, iż dzień 11 listopada jest wolny od pracy.

W kalendarzu z roku 1924 informującym o różnych świętach i obchodach państwowych data 11 listopada nie figuruje.

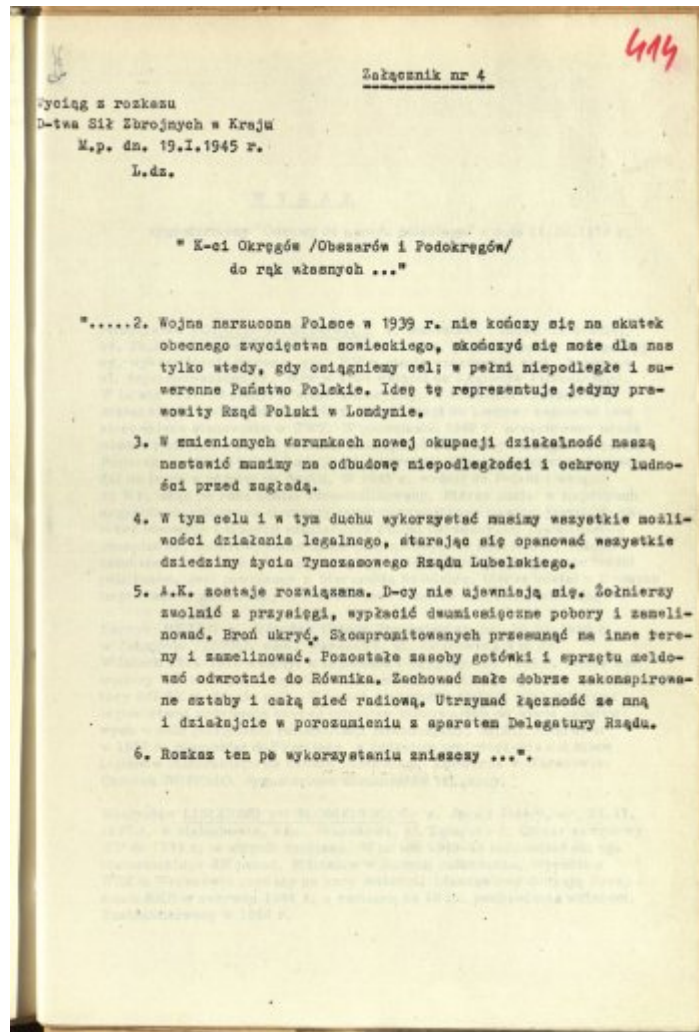
W ruchu socjalistycznym i ludowym odzyskanie niepodległości tradycyjnie wiązane z 6/7 listopada, rocznicą utworzenia Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej w Lublinie. Zaplecze historyczne tej daty jest ściśle i konkretne. Inne daty wiążące się z odzyskaniem niepodległości w 1918 r. to: 31.X. Polska Komisja Likwidacyjna obejmuje władzę w Krakowie; 2.XI. rozbrajanie okupantów w Zagłębiu; 5.XI. powstanie Rady Delegatów Robotniczych w Lublinie, 6.XI. Republika Tarnobrzewska, 8 listopada Rada Delegatów Robotniczych Zagłębia; 18 listopada utworzenie rządu Moraczewskiego; 27 grudnia powstanie wielkopolskie.

Warszawa, 2.XI.1978 r.

Załącznik nr 2: Tekst „Odezwy do Narodu Polskiego” z dn. 11 XI 1978 r.

Załącznik nr 4: Wyciąg z rozkazu Dowództwa Sił Zbrojnych w Kraju z dn. 19 I 1945 r. do komendantów okręgów (obszarów i podokręgów)

[Załącznik nr 5](#): Wykaz sygnatariuszy „Odezwy do Narodu Polskiego” z dn. 11 XI 1978 r. (dokument dostępny w innej lokalizacji)

Pliki do pobrania

[Pismo szefa Zarządu Propagandy i Agitacji GZP WP gen. T. Szaciło z dn. 17 XI 1978 r. do szefa Zarządu II SG WP gen. Cz. Kiszczaka \(...\) z załącznikami, IPN BU 2602/12569, s. 409-414. \(pdf, 18.43 MB\)](#)